

Energie- en klimaatactieplan

Het addendum bij het energie- en klimaatactieplan van

Merksplas

kwam tot stand met de hulp van provincie Antwerpen en IOK

0 Inleiding

In 2019 ondertekende Merksplas het Burgemeestersconvenant 2030 voor klimaat en energie. Op 16/09/2019 keurde de gemeenteraad het energie- en klimaatactieplan goed. Dit omvatte een probleemanalyse, en de visie en doelstellingen richting 2030 en acties voor de periode 2020-2025. Dit engagement voor een gezonde en leefbare regio werd hernieuwd tijdens de Staten-Regionaal van de Kempen op 13/06/2025.

In dit addendum worden binnen het kader van dit energie- en klimaatactieplan: (i) bijkomende of gewijzigde strategische en operationele doelstellingen geformuleerd; (ii) de acties tijdens de meerjarenplanning 2026-2031 weergegeven; (iii) steracties diepgaander uitgewerkt en de (iv) de klimaatbegroting weergegeven. In de bijlage vindt men een volledig overzicht van alle doelstellingen en indicatoren van het aangepaste klimaatactieplan.

Het [Burgemeestersconvenant voor Klimaat & Energie](#) werd in 2008 door de Europese Commissie gelanceerd met de ambitie om lokale besturen te engageren om de klimaat- en energiedoelstellingen van de Europese Unie te behalen en zelfs te overtreffen. Bijna alle steden en gemeenten in Vlaanderen hanteren dit als beleidskader voor hun klimaatbeleid. Ze worden hiervoor ondersteund door de territoriale coördinatoren: de Vlaamse overheid, de provincies en de streekintercommunales.

In de Kempen is het project gekend onder de naam Kempen2030. Ondertekenaars van Kempen 2030 concretiseren in deze samenwerking de visie van het Burgemeestersconvenant:

'Met het burgemeestersconvenant engageren we ons om stappen te zetten richting koolstofarme en veerkrachtige dorpen en steden met toegang tot betaalbare, veilige en duurzame energie. Als onderdeel van het Europees Burgemeestersconvenant zullen we doorgaan met (1) het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen op ons grondgebied, (2) het vergroten van de veerkracht en de voorbereiding op de negatieve gevolgen van de klimaatverandering, en (3) het aanpakken van energiearmoede als een van de belangrijkste maatregelen om een rechtvaardige overgang te waarborgen.'

Deze visie wordt in onderstaande hoofdstukken verder vertaald in doelstellingen en acties. Dit addendum werd opgemaakt met ondersteuning van provincie Antwerpen en IOK.

1 Doelstellingen

Het Burgemeestersconvenant en de lokale klimaatplannen zijn opgebouwd rond drie pijlers: mitigatie, adaptatie en energiearmoede.

1.1 Mitigatie: vermindering van de uitstoot van broeikasgassen

We willen tegen 2030 **40% minder CO₂** uit te stoten t.o.v. 2011¹. Dat wil zeggen dat er in 2030 in Merksplas nog maximum 63.371 ton CO₂ uitgestoten mag worden.

De doelstelling voor 2030 blijft hetzelfde en ligt in lijn met de Vlaamse en nationale klimaatdoelstelling voor België.² Tegen 2050 zal de hele EU, conform de Europese klimaatwet, klimaatneutraal moeten zijn.

1.2 Adaptatie: de veerkracht versterken

Adaptatie is het proces van aanpassing aan het huidige of toekomstige klimaat en aan zijn effecten, om de nefaste gevolgen ervan af te zwakken of gunstige opportuniteiten te benutten. We integreren klimaatadaptiestrategieën (noodplanning, ontharden, vergroenen, ruimte maken voor water, ventileren, het beheersen van warmteopname en afschermen van klimaatrisico's) in alle facetten van het lokaal beleid, zodat bestaande en toekomstige risico's van hittestress, droogte en wateroverlast kleiner worden.

We vertalen deze ambitie in de volgende drie strategische doelstellingen, die de lokale vertaling zijn van de doelstellingen van het Vlaamse klimaatadaptatieplan.³ Deze zijn telkens ook gekoppeld aan impactindicatoren. Deze drie strategische doelstellingen hebben gemeenschappelijk dat ze de impact van het klimaat willen stabiliseren op het huidige niveau, ondanks de oplopende klimaateffecten door de wijzigende klimaattoestand.

¹ Bron: Alle CO₂-cijfers komen van de inventarissen die het VITO maakt in opdracht van Departement Omgeving en VEKA. Te raadplegen via provincies in cijfers.

² Het is complex om deze doelstellingen met elkaar te vergelijken, aangezien het om verschillende sectoren, broeikasgassen en referentiejaar gaat. Ondertekenaars verbinden zich er toe om: 'middellange- en langetermijndoelstellingen vast te stellen die stroken met de EU-doelstellingen (Vermindering van de uitstoot van broeikasgassen met 55% tegen 2030 t.o.v. 1990) en minstens even ambitieus zijn als onze nationale doelstellingen'.

³ Bron: <https://omgeving.vlaanderen.be/nl/klimaat-en-milieu/klimaat/vlaams-klimaatadaptatieplan>

1.2.1 Hittestress

OD 9.1 Hittestress in woonomgevingen wordt gereduceerd met als doelstelling om de oversterfte door hittegolven en hittedagen te vermijden.

- *Indicator:* Hittegerelateerde sterfte.⁴
- *Eenheid:* Absoluut cijfer
- *Streefwaarde:* 0 sterfgevallen
- *Streefjaar:* 2050
- *Basisjaar waarde:* 0 sterfgevallen per jaar volgens klimatologisch gemiddelde 2000-2019
- *Basisjaar:* 2019
- *Waarde hoog klimaatscenario zonder beleid:* 3 sterfgevallen per jaar in 2050
- *Bedreiging die aangepakt wordt:* Extreme hitte
- *Meest kwetsbare groepen:* Ouderen, jonge kinderen, mensen in slechte huisvesting, mensen met chronische ziektes, personen in een sociaal isolement, daklozen, zwangere vrouwen
- *Bron:* [Hitte-impacttool Departement Zorg](#)

1.2.2 Droogte

OD 7.5 Regenwater en oppervlaktewater houden we voldoende vast, zodat waterlopen niet verder verdrogen.

- *Indicator:* Hydrologische droogte: aandeel waterlopen in de gemeente dat (bijna) droogvalt in een gemiddeld jaar.⁵
- *Eenheid:* %
- *Streefwaarde:* Status quo t.o.v. basisjaar (5,2% bijna droge waterlopen in de gemeente)
- *Streefjaar:* 2050
- *Basisjaar waarde:* 5,2 % bijna droge waterlopen tijdens een droogte die gemiddeld om de twee jaar voorkomt, volgens het klimatologisch gemiddelde tijdens de periode 1976-2005
- *Basisjaar:* 2005⁶
- *Bedreiging die aangepakt wordt:* Droogte en waterschaarste
- *Waarde hoog klimaatscenario zonder beleid in 2050:* 6,9%
- *Meest kwetsbare groepen:* Landbouwers

⁴ Dit is het aantal geschatte aantal sterfgevallen, tijdens een enkele zomerperiode (1 april - 30 september), die veroorzaakt worden door hitte. Meer info vindt u in de handleiding en rapport over de hitte-impacttool.

⁵ Bijna droge waterlopen in een gemiddeld jaar (% met minder dan 0,25 liter/seconde): aandeel van de bijna droge waterlopen waar het debiet (excl. lozingen) onder de 0,25 l/s zakt tijdens een droge periode die om de 2 jaar voorkomt.

⁶ Het basisjaar 2005 staat hier eigenlijk voor het klimatologisch gemiddelde in de periode 1975 en 2005.

- *Bron:* VMM klimaatportaal [via provincies in cijfers](#)

1.2.3 Wateroverlast

OD 7.6 We zorgen ervoor dat het aantal gebouwen met wateroverlast niet langer toeneemt.

- *Indicator:* gebouwen met risico op wateroverlast⁷
- *Eenheid:* %
- *Streefwaarde:* Status quo t.o.v. basisjaar (1,9 % gebouwen met wateroverlast)
- *Streefjaar:* 2050
- *Basisjaar waarde:* 1,9% gebouwen in 2019 met risico op wateroverlast volgens het gemiddelde klimaat tussen 1976-2005
- *Basisjaar:* 2019⁸
- *Bedreiging die wordt aangepakt:* wateroverlast en overstromingen
- *Waarde hoog klimaatscenario zonder beleid in 2050:* 4,3%
- *Meest kwetsbare groepen:* alle groepen
- *Bron:* VMM Klimaatportaal via [provincies in cijfers](#).

1.3 Energiearmoede verlichten

Hoe zorgen we ervoor dat de klimaattransitie sociaal rechtvaardig gebeurt? Heel wat mensen kunnen hun energiefactuur nu al met moeite betalen. Investeren in een warmtepomp of een elektrische wagen is dan helemaal onhaalbaar. De strijd tegen energiearmoede en een rechtvaardige transitie zijn daarom vanaf 2025 een derde, nieuwe pijler van het Burgemeestersconvenant voor Klimaat & Energie, naast mitigatie en klimaatadaptatie.

Tijdens het komende meerjarenplan 2026-2031 onderneemt Merksplas acties die ervoor zorgen dat meer mensen hun energiefacturen kunnen betalen; de woning duurzaam kunnen koelen of verwarmen en voldoende klimaatvriendelijke mobiliteitsopties hebben om deel te kunnen nemen aan het maatschappelijk leven. We nemen daarom de volgende strategische doelstelling op.

⁷ Aantal gebouwen dat getroffen wordt door afstroming bij intense regenval met een kans van eenmaal in de 1.000 jaar. Dit omvat ook de gebouwen met een grotere kans tot wateroverlast.

⁸ Basisjaar is 2019 omdat de status quo is berekend op basis van kaarten met gebouwen uit 2019 en volgens het klimatologisch gemiddelde in de periode 1976 en 2005.

We zetten actief in op het aanpakken van energiearmoede in de periode 2025-2030 om zo een rechtvaardige transitie mogelijk te maken.

In Vlaanderen ervaarde in 2022 16,4% huishoudens een vorm van energiearmoede.⁹ Gezinnen in energiearmoede besparen zodanig op hun verbruik dat ze hun woning niet adequaat verwarmen, kampen met veel te hoge energiekosten in verhouding tot hun inkomen en/of vrezen om financiële redenen hun woning niet te kunnen verwarmen. Ze stapelen schulden op of zetten zichzelf in de kou om deze te vermijden. Er zijn geen lokale cijfers beschikbaar die duidelijk aangeven hoeveel mensen zich in energiearmoede bevinden. Op basis van een vergelijking van verschillende indicatoren rond armoede ligt het aandeel gezinnen in energiearmoede in Merksplas vermoedelijk lager dan het Vlaamse gemiddelde.¹⁰ Ook het aantal gezinnen dat aangeeft betalingsmoeilijkheden te hebben om de factuur voor energie en water te betalen (6,1%), ligt in Merksplas lager dan het gemiddelde in Vlaanderen.¹¹

Deze strategische doelstelling wordt daarom verder geconcretiseerd in nieuwe operationele doelstellingen rond lokaal beschikbare en relevante indicatoren zoals gezinnen met betalingsmoeilijkheden, sociale huisvesting, de energieprestaties van huurwoningen, de opname van ondersteuning door en voor kwetsbare doelgroepen en de toegang tot deelmobiliteit.

1.3.1 Betalingsmoeilijkheden

Ontbindt een leverancier het contract met een gezin vanwege betaalachterstanden? En vindt dat gezin niet tijdig een andere leverancier? Dan wordt hij klant bij de distributienetbeheerder Fluvius. Die neemt in Vlaanderen de rol van sociale leverancier op zich.

OD 9.2 Het aandeel huishoudens met moeilijkheden om de energiefacturen te betalen, daalt ten opzichte van 2025.

- *Indicator:* Huishoudelijke afnemers beleverd door Fluvius als sociale leverancier wegens wanbetaling voor elektriciteit en gas
- *Eenheid:* %
- *Streefwaarde elektriciteit:* minder dan 1,7%
- *Streefwaarde aardgas:* minder dan 1,2%
- *Streefjaar :* 2030

⁹ Bron: Barometer Energiearmoede: [https://media.kbs-frb.be/nl/media/10491/Barometer Energiearmoede 2023 DEF](https://media.kbs-frb.be/nl/media/10491/Barometer%20Energiearmoede%202023%20DEF)

¹⁰ Bron: Armoederapport [PinC](#)

¹¹ Bron: Betalingsmoeilijkheden energie en water uit de stads en gemeentemonitor via [PinC](#). Cijfers voor 2023.

- *Basisjaar waarde elektriciteit:* 1,7% of 62 gezinnen
- *Basisjaar waarde aardgas:* 1,2% of 44 gezinnen
- *Basisjaar:* 2025
- *Bron:* [Open Data Fluvius](#)

1.3.2 Sociale huisvesting

Sociale woningen zijn een sociaal rechtvaardige klimaatmaatregel. Ze combineren drie doelen: betaalbaar wonen, verlaagde energiekosten en verminderde uitstoot voor een publiek dat onvoldoende terecht kan op de private koop of huurmarkt. De uitbreiding en renovatie van het patrimonium samen met de woonmaatschappijen is dus een belangrijk voorbeeld van sociaal klimaatbeleid.

Het bindend sociaal objectief (BSO) is het minimumaandeel sociale woningen dat er zou moeten zijn. De Vlaamse Regering engageert zich in het regeerakkoord en de beleidsnota Wonen om vanaf 2026 werk te maken van een nieuw BSO. Concreet wil ze een gewestelijk minimumdoel vooropstellen, dat wordt vertaald naar de werkingsgebieden van de woonmaatschappijen. Lokale besturen krijgen daarbij de ruimte om, in overleg binnen hun werkingsgebied, mee te bepalen hoe dit doel wordt ingevuld. Lokale besturen hebben heel wat instrumenten om dit BSO te realiseren via eigen patrimonium of door woningen in te huren.

OD 9.3 Het aandeel sociale huurwoningen stijgt.

- *Indicator:* Officiële statistiek sociale huurwoning per 100 particuliere huishoudens
- *Eenheid:* % en absoluut
- *Basisjaar waarde:* 4,0 sociale huurwoningen per 100 huishoudens en 139 verhuurde sociale woningen in totaal
- *Basisjaar:* 2023
- *Streefwaarde sociale woningen:* 5,3% (190 sociale huurwoningen voor 3.564 huishoudens)
- *Streefjaar :* 2030
- *Bron:* [Agentschap wonen in Vlaanderen – provincies in cijfers](#)
- 2030: 5,3% (190 sociale huurwoningen voor 3.564 huishoudens)

1.3.3 Energienorm woningen

Volgens de minimale woonkwaliteitsnormen dient in 2030 elke halfopen en vrijstaande woning energielabel E (of beter) te halen. Rijwoningen en

appartementen dienen minstens energielabel D te hebben. Een woning die niet voldoet aan deze energienorm kan geen conformiteitsattest meer halen, kan ongeschikt verklaard worden en het verhuren ervan is niet toegelaten. Vanaf 2028 mag de huur van dergelijke woningen ook niet langer geïndexeerd worden. Op deze manier worden verhuurders gestimuleerd om te renoveren, zodat de energiefactuur van de huurders omlaag kan. Lokale besturen kunnen verhuurders richting het ondersteuningsaanbod gidsen.

Omdat de meeste mensen in energiearmoede huren, en omdat er meer beleidsinstrumenten zijn om deze energienorm te handhaven op de huurmarkt, focussen we hier op huurwoningen.

OD 9.4 De energieprestaties van huurwoningen verbeteren

- *Indicator:* aantal huurwoningen met een conformiteitsattest (CA), deze huurwoningen moeten voldoen aan het minimaal EPC-label conform de Vlaamse renovatiedoelstellingen
- *Eenheid:* aantal
- *Basiswaarde 2024:* 1001 huurwoningen, waarvan 64 met een geldig conformiteitsattest in Merksplas
- *Streefcijfer:* alle (1001) huurwoningen hebben een geldig conformiteitsattest
- *Streefjaar:* 2030
- *Bron:* [Vlaamse Energie- en Klimaatagentschap-provincies in cijfers](#)

1.3.4 Opname ondersteuning renovatie

Voor eigenaars-bewoners met laagste inkomens en verhuurders aan de woonmaatschappij bestaan er financiële ondersteuning en begeleiding via MijnVerbouwPremie (MVP), MijnVerbouwBegeleiding, MijnVerbouwLening. Energiehuis Kempen is hiervoor het eerste aanspreekpunt. Vanaf 2025 worden deze nog extra toegespitst op de laagste inkomens en energetische maatregelen.

OD 9.5 We verhogen de opname van financiële en ontzorgende instrumenten door kwetsbare gezinnen.

- *Indicator:* [Aantal uitbetaalde dossiers MVPremies aan doelgroep 3 en 4](#) (laagste inkomens en verhuurders aan de woonmaatschappij) voor energetische maatregelen, aantal energiescans, aantal MVLeningen, aantal uitgevoerd begeleidingen door de HUISdokter
- *Eenheid:* Absoluut

- *Basiswaarde:* 56 uitbetaalde premies aan categorie 3 en 4, 0 energiescans, 1 lening (voor doelgroep 4 en 5), 7 uitgevoerde begeleidingen door de HUISdokter
- *Basisjaar:* 2024
- *Streefcijfer:* Stijging
- *Streefjaar:* 2030
- *Bron:* [Agentschap Wonen en Vlaamse Energie- en Klimaatagentschap-provincies in cijfers](#)

1.3.5 Mobiliteitsarmoede: betaalbare deelmobiliteit

Mobiliteitsarmoede is een specifieke vorm van energiearmoede waarbij inwoners onvoldoende vervoersopties hebben om volwaardig te kunnen deelnemen aan de samenleving. Het risico op mobiliteitsarmoede wordt o.a. gedreven door de beschikbaarheid, toegankelijkheid en betaalbaarheid van mobiliteit voor jouw inwoners, samen met hun vaardigheden om de vervoersmiddelen te kunnen gebruiken en andere ruimtelijke en socio-economische factoren. Naar schatting bevinden één op vijf Belgen zich momenteel in mobiliteitsarmoede.¹² Naast een goede ruimtelijke ordening en een betrouwbaar en toegankelijk openbaar vervoer, kan het inzetten op deelmobiliteit een belangrijke rol spelen. Naast ecologische kansen, biedt deelmobiliteit ook sociale opportuniteiten, omdat het inwoners toelaat om zich te verplaatsen wanneer andere vervoersopties niet aanwezig of minder geschikt zijn. Doordat men geen auto of elektrische fiets moet aanschaffen en de kosten verdeeld worden over meerdere gebruikers, is deelmobiliteit in vele gevallen kostenbesparend, t.o.v. individueel autobezit.¹³

OD 9.6 We voorzien in voldoende betaalbare deelmobiliteitsopties voor kwetsbare gezinnen.

- *Indicator:* aantal locaties met deelmobiliteit
- *Basiswaarde:* 2 deelwagens zonder sociale tegemoetkoming
- *Streefwaarde:* 5 locaties met deelmobiliteit
- *Streefdatum:* 01/01/2031
- *Bron:* [Waytogo](#) / [Pactportaal](#)

¹² Bron: [MORA, Mobiliteitsarmoede in Vlaanderen, 2024](#)

¹³ Bron: [VEKA, Hoe pak je energiearmoede aan? Een kompas voor lokale besturen, 2025](#)

2 Acties 2026-2030

Speerpunten	Mitigatie	Adaptatie	Energie-armoede
Gemeentelijk patrimonium -40% tegen 2030, als opstap naar fossielvrij in 2050	☒	☐	☐
Openbaar domein klimaatproof (her-)inrichten	☐	☒	☐
Private ontwikkelingen klimaatproof sturen	☐	☒	☐
Bestaand privaat gebouwenpatrimonium renoveren of transformeren	☒	☐	☒
Systematische keuze voor alternatief vervoer	☒	☐	☐
Transitie van fossiel naar hernieuwbaar	☒	☐	☐
Groenblauwe netwerken als basis voor klimaatadaptatie	☐	☒	☐
Burgerparticipatie	☒	☒	☒
Energiearmoede preventief en curatief aanpakken	☒	☐	☒

2.1 Gemeentelijk patrimonium -40% tegen 2030, als opstap naar fossielvrij in 2050

Nr.	Mit / Ada / EnA	Actie	Verantwoordelijke	Verwijzing MJP
	Mit	opmaak ontwerp/voorbereiden renovatie of vernieuwing van het schoolgebouw gemeentelijke basisschool Qworzó	Rob	5.1.1
	Mit	Verderzetten van verwarming gemeentehuis met 100% groen gas, geproduceerd op het energieconversiepark van IOK Afvalbeheer. Met EBEM wordt bekeken of deze aanpak ook naar andere gebouwen uitgebreid kan worden.	Rob	10.5.3
	Mit	Opmaken van een Masterplan2050 voor het gemeentelijk gebouwenpatrimonium. Aan de hand van dit masterplan stippelt Merksplas de weg uit om tegen 2050 een klimaatneutrale organisatie te zijn. Dit masterplan omvat o.a. een energiezorgplan met advies over energiebesparende maatregelen, prioritering en planning, total cost of ownership en impact op de budgetcyclus.	Rob	7.1.6
	Mit	Openbare verlichting: Fluvius zorgt tegen 2028 stapsgewijs voor een 100% verLEDding van de openbare verlichting.	Rob	9.6.1
	Mit	We onderzoeken de haalbaarheid om het eigen wagenpark te elektrificeren en te delen met de bevolking.	Sue en An	7.3.5

2.2 Openbaar domein klimaatproof (her-)inrichten

Nr.	Mit / Ada / EnA	Actie	Verantwoordelijke	Verwijzing MJP
	Ada	Pleintjes en rustzones worden op een duurzame manier aangelegd. Bebloeming van het centrum, streekeigen beplanting en bij- vriendelijke maatregelen zullen onze gemeente verfraaien. Hiervoor maken we gebruik van het bestaand aanbod (behaag onze Kempen).	Karen	10.5.4
	Ada	We voorzien bij nieuwe projecten een klimaatvriendelijke (her) inrichting van het openbaar domein. Merksplas wil de ruimte schoolomgeving herinrichten, met als eerste stap de opmaak van een masterplan.	Rob en Karen en Geert	5.1.1

2.3 Private ontwikkelingen klimaatproof sturen

Nr.	Mit / Ada / EnA	Actie	Verantwoordelijke	Verwijzing MJP
	Mit & Ada	Bij het aansnijden van het woonuitbreidingsgebied wordt ingezet op inbreidingsprojecten.	Geert	8.4.3
	Mit	We screenen ontwikkelingsprojecten op opportuniteiten voor collectieve warmtesystemen	Geert	8.4.3

2.4 Bestaand privaat gebouwenpatrimonium renoveren of transformeren

Nr.	Mit / Ada / EnA	Actie	Verantwoordelijke	Verwijzing MJP
	Mit & EnA	De werkzaamheden van het Energiehuis Kempen in Merksplas worden verder gezet. Er zal echter meer gecommuniceerd worden over de mogelijkheden van energiescans die door de HUISdokter en energiesnoeier (WEB) worden uitgevoerd.	An	8.3.1

2.5 Systematische keuze voor alternatief vervoer

Nr.	Mit / Ada	Actie	Verantwoordelijke	Verwijzing MJP
-----	-----------	-------	-------------------	----------------

	/ EnA			
	Mit	Verkeersveiligheid en aandacht voor de zwakke weggebruiker staat centraal. a. We realiseren vrijliggende fietspaden langs de Steenweg op Weelde (9,86 km) en op Koekhoven (8,73 km). b. We zetten in op de ontsluiting van verkavelingen door middel van fietsdoorsteken, vb. het Sysjespad. c. We voeren een heraanleg door van de zone "Bevrijdingstraat". In de omgeving Bevrijdingsstraat wordt 854 meter fietsstraten ingericht. d. Ook blijven we middelen voorzien voor flankerende maatregelen: veilige oversteekplaatsen, uitvoering schoolvervoersplan, fietsstallingen, gerichte controles, gemachtigde opzichters, infoborden, toegankelijkheid, verkeersopvoeding, ... e. De mobiliteitsstudie "De Noorderkempen" van de provincie Antwerpen en het samenwerkingsverband in het kader van de vervoerregio Kempen zijn 2 tools om het verkeer in de dorpskern te verminderen, het aanbod van openbaar vervoer te optimaliseren en de mobiliteit van onze burgers te verbeteren.	Rob en Sue	7.3.3 7.3.4 7.3.5 7.3.6 7.3.1 7.3.2
	Mit & EnA	We promoten deelmobiliteit: a. we promoten autodelen door het aanbieden van een voucher voor eerste gebruik, hulp van vrijwilligers bij het gebruik van de deelwagen en het rouleren van de deelwagen in verschillende wijken. b. Hoppy plaatst elektrische deelfietsen op de Kolonie en in het centrum. Mits de inzet van vrijwilligers bij het Digipunt, het gebruik van vouchers en het roulatiesysteem van de deelwagens in verschillende wijken succesvol is, zal worden onderzocht of er bijkomende elektrische deelwagens kunnen worden ingezet.	Sue en An	7.3.2 7.3.5

2.6 Transitie van fossiel naar hernieuwbaar

Nr.	Mit / Ada / EnA	Actie	Verantwoordelijke	Verwijzing MJP
	Mit	Via het gemeentelijk energiebedrijf, EBEM, blijven we inzetten op bovenlokale energieprojecten en hernieuwbare energie. Voor het eigen patrimonium: via EBEM bekijken wat de mogelijkheden zijn voor het plaatsen van zonnepanelen op de daken van	An	7.1.7

		ons patrimonium en het plaatsen van batterijen, dit ook met het oog op het behalen van onze EPC-NR tegen 01/01/2028.		
	Mit	We benutten de mogelijkheid om ook in onze gemeente energie uit wind op te wekken: Verder opvolgen van de aanvraag van de plaatsing van een windmolen bij het recyclagepark. In Merksplas zijn de kansen op het benutten van windenergie beperkt o.w.v. beperking in hoogte, private aanvragen bekijken.	An	7.1.7
	Mit	Binnen het energielandschap 'Grensland Turnhout' wordt een ruimtelijke energie strategie opgemaakt als kader voor de transitie van fossiel naar hernieuwbaar door decentrale hernieuwbare energieproductie. Merksplas is actief binnen de werkgroep "Glastuinbouw" van grensland Turnhout. Deze werkgroep spitst zich specifiek toe op hernieuwbare energieproductie bij de tuinders en daar het verminderen van de CO ₂ -uitstoot.	An	7.1.7 7.1.6
	Mit	In samenwerking met alle stakeholders uit de glastuinbouw bekijken we alle alternatieve energiebronnen die mogelijk zijn in de glastuinbouw. In Merksplas biedt diepe geothermie zeker mogelijkheden, dit zal dan ook verder bekeken/uitgewerkt worden. Bekijken of de aanleg van warmtenetten ook naar andere sectoren mogelijk is.	An	7.1.7 7.1.6

2.7 Groenblauwe netwerken als basis voor klimaatadaptatie

Nr.	Mit / Ada / EnA	Actie	Verantwoordelijke	Verwijzing MJP
	Ada	Duurzaam waterbeleid. a. In het kader van een duurzaam milieubeleid is de waterhuishouding en waterkwaliteit van groot belang. Berging en infiltratie van oppervlaktewater en de aanleg van gescheiden rioleringsstelsels moeten wateroverlast tegengaan (Steenweg op Rijkervorsel met alle zijwegen, Steenweg op Weelde, Geheul en Koekhoven). b. uitvoeren HWDP : Onderzoek naar het plaatsen van stuwen in grachten	Tinne, Karen, An (diensten bovenverdieping)	7.1.1 7.1.2 7.1.3 7.1.4 7.1.5
	Ada	We blijven de gemeentelijke subsidie voor aanleg van hemelwaterput of infiltratievoorziening bij woongebouwen aanbieden.	Karen	7.1.13
	Ada	We gaan actief op zoek naar opportuniteiten voor ontharding in openbaar domein en op	Karen en Tom	7.1.5

		scholen en stimuleren dit ook via groenontwikkelingen bij verkavelingen.		
	Ada	Project Klimaatrobuust Voedsellandschap Noorderkempen: In de periode van 1/1/2023 tot 30/6/2025: het project betreft een studie van het buitengebied, met als doel om het buitengebied op termijn klimaatrobuuster te maken. In de studie zal bekeken worden: - Wat is er al van klimaatrobuuste maatregelen? - Hoe kan het landschap nog klimaatrobuuster gemaakt worden? - Waar willen we naar toe? - Wat is er voor nodig? In de periode na 2025 zal het actieplan op het terrein in uitvoering gebracht worden.	Tinne	9.5.2

2.8 Burgerparticipatie

Nr.	Mit / Ada / EnA	Actie	Verantwoordelijke	Verwijzing MJP
	Mit & Ada & EnA	We ondersteunen de werking van Merksplas mondiaal rond Noord-Zuid thema's. Binnen deze werking liggen ook 'klimaatuitdagingen' op tafel: a. Moestuin Senegal: waterputten + zonnepanelen ifv stroomdraad tegen wilde dieren b. Kaasfabriek Peru: landbouwtechnische opleiding jongeren – kernaspect ecologische duurzaamheid (bodem- en waterbeheer) + principes biologische landbouw, tuinbouw, veeteelt c. Klaslokale Filippijnen: overkapping omwille van tyfoons en hevige regenval d. Bagaya Project Senegal : opstart viskwekerij + educatie zelfvoorziening e. Terre Vivante, Benin : educatie landbouwtechnieken f. Imbeke Project Kenya : gebruik zonnepanelen	Alain	9.5.2
	Mit & Ada & EnA	We ondersteunen de werking van de Trekkersgroep fairtradegemeente rond eerlijke en lokale handel.	Karen	1.4.1
	Mit & Ada & EnA	We ondersteunen de Kempen2030-communicatie. Om zoveel mogelijk burgers, organisaties, bedrijven te betrekken bij Kempen2030 werd een communicatiestrategie uitgewerkt. Basisprincipe in deze strategie is doelgroepgerichte communicatie. Er wordt	An en Karen	10.1.1 10.1.4

		ingezet op een brede waaier van communicatiekanalen. Er wordt een huisstijl Kempen2030 uitgewerkt en ingezet op voorbeeldcommunicatie om gemeenten te ondersteunen bij communicatie over Kempen2030.		
	Mit & Ada & EnA	We organiseren klimaattafels. De klimaattafel wordt georganiseerd voor 2 wijken. Voor 1 van de wijken wordt een participatietraject "CIRCUS-traject" vanuit Rurant opgestart voor het bekomen van energiegemeenschappen. Dit loopt over een periode van 2 jaar. Nuttige inzichten die uit dit traject voortkomen kunnen ook ingezet worden in andere wijken. Ook de feedback die vanuit de klimaattafels komt, zal gebruikt worden om in deze wijken maar ook in andere wijken toe te passen.	An	7.1.10.

2.9 Energiearmoede preventief en curatief aanpakken

Nr.	Mit / Ada / EnA	Actie	Verantwoordelijke	Verwijzing MJP
	Ada & EnA	We werken een hittegezondheidsplan uit met extra aandacht voor kwetsbare doelgroepen.	sociale dienst	2.3.2
	Ada & EnA	We voorzien drinkwaterfontein op openbare plaatsen.	sociale dienst	2.3.3
	Mit & Ada & EnA	Seniorenwoningen Kern Lindendijk: opstart procedure vervanging ramen en deuren.	Rob	8.2.2
	Mit & Ada & EnA	Seniorenwoningen/flats Kern Lindendijk en seniorenflats Driesplein: EPC-attestering.	sociaal huis	8.2.2
	EnA	Huisbezoeken in het kader van de lokale adviescommissie (LAC) bij achterstallen in betaling facturen water, gas en elektriciteit.	sociale dienst	2.1.3
	Mit & EnA	We sensibiliseren cliënten rond preventieve energiemaatregelen bij huisbezoeken.	sociale dienst	8.3.1
	Mit & EnA	We bieden steun in het kader van het fonds voor energieschulden voor OCMW-clënten: tussenkomsten in energiefacturen, facturen voor preventieve reiniging cv-ketel, ter beschikkingstelling aan OCMW-clënten van materialen die energiebesparend kunnen werken: pakketjes op maat met o.m.	sociale dienst	2.1.3

		tochthonden/tochtstrips, radiatorfolie, radiatorventilatoren, stekkerdozen met aan/uitknop, slimme stekkers, ...		
	EnA	We voorzien tussenkomsten in de minimale leveringen aardgas.	sociale dienst	2.1.3
	EnA	2 x per jaar wordt een aardgas/elektriciteitstoelage ten bedrage van 105 euro toegekend aan cliënten in begeleiding bij OCMW Merksplas (een beetje naar analogie van de verwarmingstoelage) – in 2024 werd dit wel toegekend in een eenmalig bedrag ten bedrage van 210 euro.	sociale dienst	2.1.3
	Mit & EnA	We voorzien juridische ondersteuning bij vragen of problemen rond energie.	sociale dienst	2.1.1
	EnA	We publiceren artikelen over energiearmoede in gemeentelijke nieuwsbrief (vanuit energiehuis Kempen e.a.) op tweewekelijkse basis.	sociale dienst	10.1.4
	Mit & EnA	We geven OCMW-advies bij toekenning van Mijnverbouwlening (doelgroep).	sociale dienst	10.6.2
	Mit & EnA	We bouwen goede fiets- en wandelinfrastructuur uit met een netwerk van fiets- (en herstel)punten.	Rob	7.3.3 7.3.4
	Mit & EnA	We schakelen de vrijwilligers van Digipunt in om mensen te helpen/begeleiden in de verschillende stappen van het proces om een deelwagen/deelfiets te ontlener	An	10.1.2
	Mit & EnA	We promoten de voordelige formules van openbaar vervoer, de provinciale Mobiliteitscentrale Aangepast Vervoer en/of Mobitwin.	Sociale dienst	7.3.2
	Mit & EnA	We ondersteunen een aanbod tweedehandsfietsen (markt, weesfietsen recupereren, ...).	sociale dienst	7.3.2
	EnA	We bieden vorming aan aan taxichauffeurs in omgang met personen met een beperking.	sociale dienst	2.1.1
	EnA	We stellen een voucher ter beschikking aan de nieuwe gebruikers van de deelwagen zodat ze een eerste maal alle stappen rustig kunnen doorlopen. Op vraag van de burgers bv. naar aanleiding van een klimaattafel, kan de deelwagen voor een periode in een bepaalde wijk geïnstalleerd worden.	An	7.3.2
	Mit & EnA	We ondersteunen het gebruik van fietsen financieel bij kwetsbare doelgroepen (deelfietsen, samenaankoop, groepsaanbod leasing, huurkoop, sociaal tarief, op afbetaling, ...).	sociale dienst	2.1.1
	EnA	We begeleiden kwetsbare doelgroepen bij overstap naar een andere energieleverancier.	sociale dienst	2.1.3
	Mit & EnA	We bieden (extra) financiële tegemoetkoming voor energiebesparende maatregelen voor kwetsbare huishoudens (bvb. onderhoud verwarmingsketel, energiezuinige toestellen, ...).	sociale dienst	2.1.3
	Mit & EnA	We voorzien gratis begeleiding en/of uitvoering van kleinschalige energiebesparende en gezondheidsmaatregelen in huis (bvb. spaardouchekop, tochtstrip, slimme thermostaat, ...) bij kwetsbare huishoudens.	sociale dienst	2.1.3

	Mit & EnA	Op maat van verschillende kwetsbare doelgroepen maken we promotie voor bestaande premies, subsidies en begeleidingsmogelijkheden.	sociale dienst	2.1.3
	Mit & EnA	We voeren het verplicht conformiteitsattest (CA) stapsgewijs in op basis van het bouwjaar van de huurwoning. We houden daarbij rekening houdend met de werklast voor de woononderzoekers (niet alles bij elkaar laten komen in 2030). We zetten de voordelen voor de verhuurder om over een CA te beschikken in de kijker door regelmatig te communiceren.	An	8.3.4
	Mit & Ada & EnA	We promoten het Sociaal Verhuurkantoor.	sociale dienst	8.1.3
	Mit & Ada & EnA	We faciliteren de sociale woningbouw voor de woonmaatschappij De Noorderkempen.	dienst Omgeving	8.1.3

3 Steracties

3.1 Mitigatie

Uit bovenstaande acties worden drie acties op vlak van mitigatie uitgelicht als steractie. Het zijn de belangrijkste acties van het lokaal bestuur om in te zetten op een daling van de CO₂-uitstoot. Ze betrekken minstens drie verschillende sleutelsectoren op vlak van de uitstoot. Voor deze steracties wordt naast de implementatiekost hieronder ook de verwachte energiebesparing, verwachte extra hernieuwbare energieproductie en CO₂-reductie weergegeven.

Titel	Masterplanning gemeentelijk gebouwenpatrimonium
Omschrijving	Opmaken van een Masterplan2050 voor het gemeentelijk gebouwenpatrimonium. Aan de hand van dit masterplan stippelt Merksplas de weg uit om tegen 2050 een klimaatneutrale organisatie te zijn. Dit masterplan omvat o.a. een energiezorgplan met advies over energiebesparende maatregelen, prioritering en planning, total cost of ownership en impact op de budgetcyclus.
Implementatiekost	€30.000
Verwachte energiebesparing	n.v.t.
Verwachte extra hernieuwbare energieproductie	n.v.t.
Verwachte CO ₂ -reductie	n.v.t.

Titel	Verleiding openbare verlichting
-------	---------------------------------

Omschrijving	Fluvius zorgt tegen 2028 stapsgewijs voor een 100% verLEDding van de openbare verlichting.
Implementatiekost	€200.000
Verwachte energiebesparing	194 MWh energiebesparing 431 MWh verbruik in 2019, bij 100% verLEDding gaan we uit van een energiebesparing van 45% = 194 MWh
Verwachte extra hernieuwbare energieproductie	n.v.t.
Verwachte CO ₂ -reductie	43 ton CO ₂ -reductie = 194 MWh energiebesparing * emissiefactor elektriciteit (0,221 ton CO ₂ /MWh elektriciteit)

Titel	Collectieve warmtesystemen
Omschrijving	We screenen ontwikkelingsprojecten op opportuniteiten voor collectieve warmtesystemen
Implementatiekost	€5000
Verwachte energiebesparing	n.v.t.
Verwachte extra hernieuwbare energieproductie	n.v.t.
Verwachte CO ₂ -reductie	n.v.t.

Titel	Energiehuis Kempen
Omschrijving	De werkzaamheden van het Energiehuis Kempen in Merksplas worden verder gezet. Er zal echter meer gecommuniceerd worden over de mogelijkheden van energiescans die door de HUISdokter en energiesnoeier (WEB) worden uitgevoerd.
Implementatiekost	Communicatie: €5.000 per jaar Energiehuis: €1.300 per jaar HUISdokter: €2.300 per jaar Kempens Woonplatform, woonbeleid: €12.400 per jaar
Verwachte energiebesparing	29.944 MWh energiebesparing Energiebesparing in 2030 berekend, er van uitgaand dat deze actie bijdraagt aan 40% besparing op sector huishoudens t.o.v. 2011 (dus 40% van uitstoot huishoudens 2011 (74.861 MWh) = 29.944 MWh energiebesparing).
Verwachte extra hernieuwbare energieproductie	2.600 MWh extra hernieuwbare energieproductie Een trendanalyse op basis van de evolutie geplaatste PV-installaties (geïnstalleerd vermogen van installaties kleiner of gelijk aan 10 MW, bron PinC) per jaar in Merksplas, toont dat in de periode 2025-2030 2,6 MW vermogen extra geplaatst kan worden in Merksplas.
Verwachte CO ₂ -reductie	6.638 ton CO ₂ -reductie CO ₂ -reductie energiebesparing: 6.114 ton CO ₂ -reductie (simulatie met maatregelentool: 'laag'-scenario voor alle maatregelen) CO ₂ -reductie HE: 2.600 MWh * 0,201 ton CO ₂ /MWh = 524 ton CO ₂ -reductie

3.2 Adaptatie

Uit bovenstaande acties worden drie acties op vlak van adaptatie uitgelicht als steractie. Het zijn de belangrijkste acties van het lokaal bestuur om in te zetten op klimaatadaptatie en meer bepaald op de meest relevante klimaatrisico's en meest kwetsbare sectoren.

Voor deze steracties wordt naast de implementatiekost hieronder ook aangeduid welke resultaten van deze actie verwacht wordt en hoe deze zullen bijdragen aan de indicatoren op vlak van klimaatadaptatie.

Titel	Aanleg natuurgroenperken
Omschrijving	Pleintjes en rustzones worden op een duurzame manier aangelegd. Bebloeming van het centrum, streekeigen beplanting en bij-vriendelijke maatregelen zullen onze gemeente verfraaien. Hiervoor maken we gebruik van het bestaand aanbod (behaag onze Kempen).
Implementatiekost	€37.500
Verwachte resultaten	Verhoogde natuurwaarde van het openbaar domein
Indicator voor verwachte resultaten (bepaal een indicator voor het meest relevante resultaat van deze steractie, inclusief een waarde en eenheid voor die indicator)	1 extra natuurgroenperk per 1000 inwoners in de periode 2021 - 2030 (= 9 tegen eind 2030)

Titel	Duurzaam waterbeleid
Omschrijving	Duurzaam waterbeleid. a. In het kader van een duurzaam milieubeleid is de waterhuishouding en waterkwaliteit van groot belang. Berging en infiltratie van oppervlaktewater en de aanleg van gescheiden rioleringsstelsels moeten wateroverlast tegengaan (Steenweg op Rijkvorsel met alle zijwegen, Steenweg op Weelde, Geheul en Koekhoven). b. uitvoeren Hemelwater- en droogteplan: onderzoek naar het plaatsen van stuwen in grachten
Implementatiekost	Prioritaire actie: 7.1.1.: Aanleg van (gescheiden) rioleringsstelsel Steenweg op Weelde: €4.108.130,17 Prioritaire actie: 7.1.2.: Aanleg van (gescheiden) rioleringsstelsel Koekhoven / Geheul: €178.626 Prioritaire actie: 7.1.3.: Aanleg van (gescheiden) rioleringsstelsel Steenweg op Rijkvorsel: €1.038.688 Prioritaire actie: 7.1.4.: Onderhoud van riolering, grachten en bermen: €4.302.298 Prioritaire actie: 7.1.5.: Verbeteren waterhuishouding door berging, ontharding en infiltratie: - Plaatsen van stuwen in perceelsgrachten: €6.000 - Duurzaam inrichten openbaar domein (blauwgroene initiatieven): €100.000
Verwachte resultaten	Verbeterde berging en infiltratie van oppervlaktewater
Indicator voor verwachte resultaten (bepaal een indicator voor het meest relevante resultaat van deze	1 m ³ extra hemelwateropvang per inwoner in de periode 2021-2030 (= 8.921 m ³)

steractie, inclusief een waarde en eenheid voor die indicator)	
--	--

Titel	Ontharding
Omschrijving	We gaan actief op zoek naar opportuniteiten voor ontharding in openbaar domein en op scholen en stimuleren dit ook via groenontwikkelingen bij verkavelingen.
Implementatiekosten	€37.500
Verwachte resultaten	Verhoogde infiltratie op openbaar domein
Indicator voor verwachte resultaten (bepaal een indicator voor het meest relevante resultaat van deze steractie, inclusief een waarde en eenheid voor die indicator)	1 m2 extra ontharding per inwoner in de periode 2021-2030 (= 8921 m2)

3.3 Energiearmoede

Uit bovenstaande acties wordt één actie op vlak van energiearmoede uitgelicht als steractie. Het is de belangrijkste actie van het lokaal bestuur om in te zetten op het verminderen van energiearmoede. Voor deze actie wordt naast de implementatiekosten hieronder ook aangeduid welke kwetsbare groepen met deze actie worden beoogd.

Titel	Goede fiets- en wandelinfrastructuur
Omschrijving	We bouwen goede fiets- en wandelinfrastructuur uit met een netwerk van fiets- (en herstel)punten.
Welke kwetsbare groepen worden met deze actie beoogd	Iedereen

4 Klimaatbegroting

Totaal gemeentelijk budget voorzien voor uitvoering van het klimaatactieplan in deze legislatuur: € 3.412.745

5 Bijlage

5.1 Overzicht indicatoren SECAP inclusief addendum

Een overzicht van de meest recente indicatoren die gekoppeld zijn aan de strategische en operationele doelstellingen van het plan vindt u hier: [Overzicht indicatoren](#)

Instructies bij het raadplegen van de indicatoren:

- Bij het openen van de hyperlink kom je in de databank van Provincies in Cijfers terecht. Er openen zich automatisch heel wat tabbladen met presentaties, waarbij het laatste (meest rechts geplaatste) tabblad met presentatie van de cijfers zichtbaar is op je scherm. Je kan met het 'schuifbalkje' onmiddellijk onder de blok van tabbladen van rechts naar links schuiven en zo van het laatste naar het eerste tabblad bewegen.
- De tabbladen zijn per speerpunt gerangschikt (van links naar rechts) en omvatten alle indicatoren die in het klimaatactieplan zijn opgenomen. In de mate van het mogelijke wordt daarbij de volgorde van het actieplan gerespecteerd.

5.2 Overzicht doelstellingen SECAP inclusief addendum

1	Gemeentelijk patrimonium -40% tegen 2030, als opstap naar fossielvrij in 2050
OD 1.1	We reduceren het primair energieverbruik van stookinstallaties en elektriciteitsvraag in gebouwen en technische installaties.
OD 1.2	We verhogen de productie van hernieuwbare energie op onze daken.
OD 1.3	We bekijken systematisch de alternatieven voor het standaardvervoer.
OD 1.4	Voor de openbare verlichting schakelen we over op 100% LED tegen 2030
OD 1.5	We verminderen het gebruik van toestellen/machines op fossiele brandstof en maximaliseren het elektrificeren van deze toestellen via het aankoopbeleid.
OD 1.6	We willen op termijn een klimaatneutrale organisatie worden.
2	Openbaar domein klimaatproof (her-)inrichten
OD 2.1	We transformeren de gemeentelijke gebouwen en domeinen tot klimaatbestendige sites die hittestress, droogte en wateroverlast verminderen.
OD 2.2	We vergroenen systematisch het openbaar domein en we leggen extra groenperken aan
OD 2.3	We koppelen wegenwerken aan andere initiatieven om onze straten in één stap klimaatproof te maken
3	Private ontwikkelingen klimaatproof sturen
OD 3.1	Via ruimtelijke initiatieven zal er gestreefd worden naar de vrijwaring van onze open ruimte.
OD 3.2	We ondersteunen kwalitatieve kernversterking. Naast vergroening zetten we in op verdichting door het verhogen van de leefdichtheid (het aantal inwoners per bebouwde ha).
4	Bestaand privaat gebouwenpatrimonium renoveren of transformeren
OD 4.1	We moedigen een verhogen aan van de renovatiesnelheid, zodat in 2050 alle woningen even energiezuinig zijn als een moderne nieuwbouwwoning, zo mogelijk via collectief georganiseerde energiebesparende renovaties. Dit vergt een jaarlijkse renovatiegraad van ongeveer 3% van het woningbestand indien alle nodige maatregelen in één keer genomen zouden worden.
OD 4.2	We sensibiliseren rond het verbeteren de energieprestaties van niet-residentiële gebouwen en installaties.

5	Systematische keuze voor alternatief vervoer
OD 5.1	We stimuleren een modal shift, zodat minstens 40% van de verplaatsingen in onze gemeente te voet, per (elektrische) fiets, step of openbaar vervoer gebeuren
OD 5.2	We voeren een stimulerend beleid om elektrische mobiliteit een boost te geven
OD 5.3	We ondersteunen en stimuleren deelmobiliteit in Merksplas.
OD 5.4	We stimuleren bedrijven om hun goederentransport te optimaliseren en te vergroenen
6	Transitie van fossiel naar hernieuwbaar
OD 6.1	We verhogen de productie en opslag van hernieuwbare stroom in de gemeente in lijn met het regionale doel om 32% van het regionale energieverbruik uit hernieuwbare bronnen te halen.
OD 6.2	We ondersteunen de productie van groene warmtevoorziening in lijn met het regionale doel om 32% van het regionale energieverbruik uit hernieuwbare bronnen te halen.
7	Groenblauwe netwerken als basis voor klimaatadaptatie
OD 7.1	We verhogen de ecologische kwaliteit van het areaal bos in onze gemeente.
OD 7.2	We stimuleren onthardingsprojecten in onze gemeente.
OD 7.3	We voeren een stimulerend beleid rond het verlagen van het risico op overstromingen en droogte, rekening houdend met klimaatscenario's.
OD 7.4	We stimuleren de aanplant van extra bomen en hagen of geveltuinbeplanting in onze gemeente.
OD 7.5	OD: Regenwater en oppervlaktewater houden we voldoende vast, zodat waterlopen niet verder verdrogen
OD 7.6	OD: We zorgen ervoor dat het aantal gebouwen met wateroverlast niet langer toeneemt
8	Burgerparticipatie
OD 8.1	Informeren, sensibiliseren, engageren en betrekken van verschillende doelgroepen rond het klimaatthema.
9	Energiearmoede preventief en curatief aanpakken
OD 9.1	OD: Hittestress in woonomgevingen wordt gereduceerd met als doelstelling om de oversterfte door hittegolven en hittedagen te vermijden
OD 9.2	OD: Het aandeel huishoudens met moeilijkheden om de energiefacturen te betalen daalt t.o.v. 2025
OD 9.3	OD: het aandeel sociale huurwoningen stijgt
OD 9.4	OD: de energieprestaties van huurwoningen verbeteren
OD 9.5	OD: we verhogen de opname van financiële en ontzorgende instrumenten door kwetsbare gezinnen
OD 9.6	OD: vervoersarmoede: we voorzien in voldoende betaalbare deelmobiliteitsopties voor kwetsbare gezinnen